

ОБГРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

К. В. Гораш, к. пед. н.

Наукова проблема прогнозування розвитку освітньої системи України, зокрема її складової — загальної середньої освіти (далі — ЗСО), у складних економічних і соціальних умовах сьогодення має за мету оновлення теорії прогнозування та розроблення сучасного прогностичного інструментарію для забезпечення якості освітніх процесів, передбачення проблем і перспектив інноваційних змін та використання прогнозних оцінок в управлінні навчальними закладами й установами освіти.

Аналіз теоретичних положень і стрижневих понять з проблеми прогнозування розвитку педагогічних об'єктів і вивчення досвіду прогнозування у системі ЗСО дав змогу: 1) підтвердити потребу в передбаченні наслідків інноваційних змін ЗСО та розробленні пропозицій і альтернативних шляхів її розвитку; 2) уточнити ключові терміни наукового прогнозування та сформулювати поняття «прогнозування розвитку загальної середньої освіти»; 3) визначити та обґрунтувати загальнонаукові, інтернаукові та специфічні методи наукового прогнозування розвитку ЗСО; 4) означити необхідність фахової підготовки педагогічних працівників і студентів педагогічних вищих навчальних закладів до застосування методів прогнозування в педагогічній практиці.

На основі дослідження різних класифікацій методів прогнозування в наукових галузях (психології, соціології, математики, метеорології, медицини, кримінології тощо) можемо зробити висновок, що останнім часом зросла потреба в різноманітних прогнозах, це привело до появи великої кількості різних класифікацій методів прогнозування. Традиційно кожна класифікація методів і засобів прогнозування обов'язково містить загальнонаукові (застосовуються у прогнозуванні об'єктів всіх наук), інтернаукові (застосовуються у прогнозуванні об'єктів не менше ніж у двох науках) і галузеві методи (розроблені для прогнозування специфічних об'єктів).

Розвиток ЗСО є масштабною і складною ієрархією процесів розвитку різних за сутністю, природою та характером освітніх об'єктів. Серед об'єктів розвитку ЗСО є й такі, розвиток яких складно передбачити або спланувати, тому доцільно у прогнозуванні розвитку ЗСО застосовувати спеціальну систему методів і засобів, яку, за нашим

припущенням, утворюють такі групи методів, як класичні (загальні методи прогнозування розвитку систем) і специфічні (спеціальні методи прогнозування розвитку ЗСО); кількісні (методи обробки і застосування статистичної інформації про об'єкт прогнозування) та якісні (методи експертного оцінювання); формалізовані та інтуїтивні; методи прогностичного моделювання і проектування сценаріїв; методи екстраполяції й аналогії; нормативні та схоластичні тощо. Застосовування системи методів і засобів прогнозування розвитку ЗСО дасть змогу розробляти прогностичні моделі розвитку освітніх об'єктів, процесів і явищ.

КРИТЕРІЇ І ПОКАЗНИКИ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

І. О. Климчук, к. пед. н.

За сучасних умов розвитку економіки України однією з гострих проблем освіти є не тільки відсутність державного фінансування, а й неефективність використання коштів навчальними закладами, без чого неможливий їхній подальший розвиток, досягнення певного рівня в міжнародному рейтингу освітніх стандартів. Недостатній рівень розробки ефективного використання державного фінансування закладів освіти вимагає подальших наукових пошуків і доробок з метою вдосконалення показників та критеріїв/індикаторів оцінки діяльності як загальноосвітніх навчальних закладів, так і прогнозування та розвитку всієї системи загальної освіти в Україні.

Дослідженню проблем моніторингу та оцінки якості освіти на державному і регіональному рівнях, результативності діяльності педагогічних працівників та учнів, питанням вимірювання та вдосконалення управлінської діяльності керівників навчально-виховних закладів, технології оцінювання управлінської діяльності їх керівників, оцінці ділових та професійних якостей педагогічних працівників присвячено значний науковий доробок вітчизняних авторів. Сучасні міжнародні критерії/показники вимірювання якості та прогнозування розвитку освіти в різних країнах представлені широким спектром індикаторів, зокрема: освітні показники/індикатори Ради з освіти Європейського Союзу, Освітні індикатори Міжнародного Консультативного Форуму з освіти для всіх, Освітні індикатори ЮНЕСКО, ОЕСР. Окремі освітні індикатори входять до системи міжнародної оцінки суспільного розвитку окремих держав, до різних